

Etusivu>Sinun oikeutesi>Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Alaikäisen oikeudet tuomioistuinkäsittelyssä

Bulgaria

1. Lapsen oikeuskelpoisuus

Bulgariassa rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on 14 vuotta. Minkä tahansa asian vieminen oikeuden käsiteltäväksi edellyttää henkilöltä vähintään 14 vuoden ikää.

2. Mahdollisuus mukautettuihin menettelyihin

Yleisissä tuomioistuimissa ei ole lapsioikeuteen erikoistuneita tuomioistumia. Tuomioistuimissa, joissa on riittävästi henkilöstöä asioiden sattumanvaraista jakamista koskevan periaatteen noudattamiseksi, tuomarit toimivat joko siviiliasioiden jaostossa tai rikosasioiden jaostossa ja käsittelevät ainoastaan kyseisiä asioita. Piiri- ja maakuntatuomioistuihin voidaan perustaa jaostoja, ja tuomareiden jakamisesta jaostoihin vastaa tuomioistuimen hallinnollinen johtaja oman harkintansa mukaan.

Bulgarian lainsäädännössä säädetään 'lapsen' oikeudellisesta määritelmästä. Rikosoikeudellinen vastuu edellyttää myös vähimmäisikää, ja alaikäisille määrättävistä rangaistuksista on olemassa erityissääntöjä. Lastensuojelulain mukaan lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta luonnollista henkilöä.

Alaikäiset jaetaan kahteen ryhmään: 14–16-vuotiaat ja 16–18-vuotiaat. Heidän rikosoikeudellinen vastuunsa on vähäisempi verrattuna täysi-ikäisten rikosoikeudelliseen vastuuseen, mutta 16–18-vuotiaiden osalta vastuun lieventäminen on vähäisempää.

Hallinnollisista rikkomuksista ja seuraamuksista annetun lain sekä joidenkin erityisten säädösten, kuten alaikäisten huliganismin torjunnasta annetun asetuksen, nojalla alaikäiset, jotka ovat täyttäneet 16 vuotta, voivat joutua hallinnolliseen vastuuseen.

3. Monialaiset näkökohdat

Kaikkien asiaankuuluvien organisaatioiden on koordinoitava toimintaansa, jotta lasten tilanteesta saadaan kattava käsitys. Lastensuojelulaissa säädetään lastensuojeluelinten toimivallasta. Näitä elimiä ovat kansallinen lastensuojeluvirasto, paikallistason sosiaalivirastot, työ- ja sosiaaliministeri, sisäministeri, opetus- ja tiedeministeri, oikeusministeri, ulkoministeri, kulttuuriministeri, terveysministeri ja kuntien pormestarit.

4. Oikeusalan ammattilaisten koulutus

Oikeusalan ammattilaisten on oltava päteviä, ja heillä on oltava laaja kokemus erityisesti lasten kanssa työskentelystä. Erityisiä oikeusalan koulutusvaatimuksia ei ole, mutta lähes kaikki asiantuntijat ovat suorittaneet kursseja ja koulutusta, jotka antavat heille erityisiä taitoja.

Lisäksi sosiaalityöntekijät ja poliisit osallistuvat erilaisiin koulutustilaisuuksiin, seminaareihin ja kokouksiin, joita julkiset laitokset, kansalaisjärjestöt ja muut vastaavat tahot järjestävät. Sosiaalihuoltovirasto on tärkein valtion elin, joka vastaa lastensuojelupolitiikan täytäntöönpanosta. Se järjestää paikallistasolla monia koulutustilaisuuksia virkamiestensä (sosiaalityöntekijöiden) pätevyyyden parantamiseksi.

5. Lapsen etu

Lastensuojelulain mukaan lapsen edun turvaaminen on yksi suojelun pääperiaatteista. Lapsen etu on keskeinen periaate silloin kun on kyse lasten osallistumisesta oikeudenkäyntimenettelyihin. Kansallisessa lainsäädännössä annetaan lapsille mahdollisuus toimia ennakoivasti, ilmaista mielipiteensä ja osallistua päätöksentekoon.

6. Oikeussuojakeinot

Lastensuojelulaissa säädetään, että lapsella on oikeus oikeusapuun ja muutoksenhakuun kaikissa menettelyissä, jotka vaikuttavat hänen oikeuksiinsa tai etuihinsa.

Lapset, jotka eivät ole oikeustoimikelpoisia, voivat tehdä valituksia ja hakea muutosta tuomioistuimessa vanhempiensa tai laillisten edustajiensa välityksellä, ja nämä käyttävät lasten oikeuksia heidän puolestaan. Lainsäädäntö antaa näille edustajille mahdollisuuden tehdä päätöksiä lapsen edun mukaisesti. Jos lapsi, joka joutuu rikoksen uhriksi, päättää olla nostamatta syytettä, syyttäjä voi nostaa syytteen hänen puolestaan ja aloittaa esitutkinnan.

Oikeusavun myöntämisestä lapselle ei ole annettu erityisiä sääntöjä. Asiassa sovelletaan oikeusavusta annetun lain yleisiä sääntöjä.

7. Tuleva kehitys

Oikeusministeriö on laatinut yhteistyössä useiden sidosryhmien kanssa luonnoksen uudeksi laiksi, joka koskee *rikosoikeudellisista menettelyistä luopumista alaikäisten osalta sekä kurinpitotoimenpiteiden määräämistä alaikäisille*. Lakiesityksen tavoitteena on kannustaa laittomuuksiin syyllistyneitä alaikäisiä noudattamaan lakia ja varmistaa tuki heidän integroitumiselleen yhteiskuntaan määräämällä kurinpidollisia seuraamuksia ja ottamalla nämä alaikäiset mukaan asianmukaisesti koulutusohjelmiin. Kansainvälisten normien ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti lakiesityksessä säädetään uudesta toimenpidejärjestelmästä, jonka tarkoituksena on estää laittomuuksiin syyllistyneitä alaikäisiä uusimasta rikoksia ja tekemästä toissijaisia rikoksia.

Oleellinen osa ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia on suunniteltu mahdollisuus sovittelun hyödyntämiseen. Näin voidaan ottaa käyttöön restoratiivista eli korjaavaa oikeutta nuorten ohjaamiseksi pois rikosoikeudellisista menettelyistä. Tavoitteena on hyvittää lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja korjata mahdollisuuksien mukaan rikosentekijän, uhrin ja yhteiskunnan suhteet.

8. Perhe-elämä

Adoptiota koskevaa Bulgarian lainsäädäntöä on tarkistettu lasten suojelusta sekä yhteistyöstä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa tehdyn yleissopimuksen (Haagin yleissopimus) ratifioinnin seurauksena. Muutoksiin kuuluu muassa adoptioiden ja ottovanhempien kirjaaminen erityisiin rekistereihin edellytyksenä vahvojen adoptioiden hyväksymiselle. Tästä säännöstä voidaan poiketa siltä osin kuin on kyse puolison lapsen adoptioimisesta ja tilanteista, joissa isovanhemmat adoptoivat lapsenlapsen.

Bulgarian lain mukaan adoptio voi olla joko "vahva" tai "heikko":

Vahvassa adoptiossa ottoplapsen ja hänen jälkeläistensä sekä ottovanhemman ja tämän sukulaisten välille muodostuu samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin biologisten sukulaisten välillä on, ja ottoplapsen ja hänen jälkeläistensä oikeudelliset siteet biologisiin sukulaisiin katkeavat.

Jos kyseessä on **heikko adoptio**, ainoastaan ottoplapsen ja hänen jälkeläistensä sekä ottovanhemman välille muodostuu samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin biologisten sukulaisten välillä on, ja toisaalta ottoplapsen ja hänen jälkeläistensä sekä heidän biologisten sukulaistensa väliset oikeudet ja velvollisuudet säilyvät. Vanhemman oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät adoptiovanhemmalle.

[Lapsiystävällinen oikeudenkäyttö Bulgariassa](#) (324 Kb)

Päivitetty viimeksi: 05/10/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.